

Macera Rekreasyonunda Yeni Trendler ve Güncel Yaklaşımlar Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz

Alihan ÖZKAVAK¹, Pınar GÜZEL GÜRBÜZ², Kadir YILDIZ³, Kadriye TÜKENMEZ⁴

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

²Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

³Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

⁴Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Öz

Bu çalışmanın amacı, macera rekreasyonu kavramına dair gerçekleştirilen çalışmalar özelinde kavramın pandemi öncesi ve sonrasındaki evrimini incelemek ve gerçekleştirilen çalışmaların haritasını çıkarmaktır. Analiz birimi olarak Web of Science ve Scopus veri tabanlarında taranan ve 1985-2024 yılları arasında yayınlanmış farklı türdeki eserlerin bibliyometrik verisi baz alınmıştır. Verilerin analizi VOSviewer (Sürüm 1.6.20) görsel haritalama programı ile görselleştirilmiş ve bulgular bölümünde tablolar ve yoğunluk haritaları ile sunulmuştur. Verilerin analizleri sonucunda sınırları belirtilen yıllara ilişkin makale sayısı, en çok atıf alan yazarlar, en çok atıf alan ve eser üreten kurumlar, en çok yayın yapan ülkeler ve "macera rekreasyonu" kavramına ilişkin en sık kullanılan anahtar kelimeler üzerine incelemeler yapılmış ve sunulmuştur. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmada araştırmacıların macera rekreasyonu kavramı özelinde dikkat etmesi gereken ana kavramların ortaya konması, gelecekteki araştırmaların önünün açılması ve literatürdeki boşlukların tespit edilmesine katkı sağlayacağı varsayılmaktadır.

Orijinal Makale

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 08.04.2024

Kabul Tarihi: 10.08.2024

Online Yayın Tarihi: 28.08.2024

Anahtar kelimeler: Açık Alan Rekreasyonu, Macera Turizmi, Macera Rekreasyonu, Doğa Eğitimi, Doğa, Macera Eğitimi.

A Bibliometric Analysis on New Trends and Current Approaches in Adventure Recreation

Abstract

The aim of this study is to examine the evolution of the concept before and after the pandemic and to map the studies on the concept of adventure recreation. The unit of analysis is based on the bibliometric data of different types of works scanned in Web of Science and Scopus databases and published between 1985-2024. The analysis of the data was visualised with VOSviewer (Version 1.6.20) visual mapping program and presented with tables and density maps in the findings section. As a result of the analyses of the data, the number of articles, the most cited authors, the most cited and producing institutions, the countries with the most publications, and the most frequently used keywords related to the concept of "adventure recreation" were examined and presented. It is assumed that the study carried out in line with this purpose will contribute to revealing the main concepts that researchers should pay attention to the concept of adventure recreation, paving the way for future research and identifying gaps in the literature.

Original Article

Article Info

Received: 08.04.2024

Accepted: 10.08.2024

Online Published: 28.08.2024

Keywords: Outdoor Recreation, Adventure Tourism, Adventure Recreation, Outdoor Education, Nature, Adventure Education.

Sorumlu Yazar: Alihan ÖZKAVAK **e-mail:** alihanozkavak@gmail.com

How to cite this article: Özkavak, A., Güzel Gürbüz, P., Yıldız, K. & Tükenmez, K. (2024). Macera Rekreasyonunda Yeni Trendler ve Güncel Yaklaşımlar Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz. *Journal of Global Sport and Education Research*, VII (2):59-69. DOI: 10.55142/jogser.1466850.

GİRİŞ

Ewert ve Hollenhorst'a (1997) göre, macera rekreasyonu "doğal çevre ile etkileşim kurarak, gerçek veya belirgin bir tehlike unsuru içeren çeşitli faaliyetlerin, sonucunun belirsiz olması ve katılımcıların yapılan aktiviteden ve buldukları ortamdan etkilenmeleri" olarak tanımlanmıştır. Bununla birlikte macera rekreasyonu, doğanın çeşitli unsurlarıyla iletişime geçen, bireysel ve çevresel risk parametrelerini bünyesinde barındıran rekreasyonel faaliyetleri içermektedir (Gilberton ve Ewert, 2015). Macera rekreasyonunun temel özellikleri, doğa ile etkileşim, risk parametresinin varlığı, aktivitelerin yüksek beceri gerektirmesi ve aktivite sonucunun belirsizliği, şeklinde sıralanabilir (İbrahim ve Cordes, 2008). Dağcılık, sörf, doğa yürüyüşü, kaya tırmanışı ve yamaç paraşütü gibi aktiviteler, bu bağlamda değerlendirilebilecek örnekler arasında yer almaktadır (Ardahan ve Lapa, 2011; Yavaş Tez vd., 2021).

Macera rekreasyonu deneyimlerini Ewert ve diğerleri (2013), "odaklanma, farkındalık, eylemin kendisi, kişisel kontrol, yoğun haz, benlik hissi, etkinliğin doğasında olan zorluklar ve bu zorluklara cevap verme becerisi." şeklinde ifade etmektedir. Dolayısıyla, klasik serbest zaman aktivitelerinden ayrılan macera rekreasyonu deneyimleri, benliğin oluşması, farkındalık kazanma, hayatın anlamlandırılması, stres ve korku ile başa çıkma mekanizmalarının geliştirilmesi gibi birçok kişisel kazanımın elde edilmesinde önemli bir etken olduğu söylenebilir (Bingöl, 2021).

Macera rekreasyonu kavramına ilişkin yapılan araştırmalar, bu kavramın ne olduğu, hayatımızdaki yeri ve kazanımlarını anlama noktasında teorik bir temel oluşturmaktadır. Genel hatlarıyla macera rekreasyonu, kişilerin ihtiyaç ve beklentilerine göre çeşitlilik göstermektedir. Öyle ki, risk eşiği yüksek aktivitelerin olduğu gibi doğa temelli, dinginliği öncüleyen rekreatif faaliyetlerin varlığından da söz etmek gerekir. Bununla birlikte yaş gözetmeksizin aktivitelerin çeşitliliği sağlanabilir.

Macera rekreasyonu, teknolojik gelişmeler, dönemsel popüleriteler gibi çeşitli olgulardan etkilendiği için canlı bir kavram olarak nitelendirilebilir. Öyle ki, geçtiğimiz yıllarda meydana gelen pandemi ile, insanoğlu yaşamının kısıtlandığı bir dönemi yaşamak zorunda kaldı. Hayatın durma noktasına geldiği kapanma kararları ile aslında insanoğlu özgürlüğünün kıymetini bir kez daha anlamış oldu. Özgürlük ile taban tabana ilişkili olan doğa ve bu bağlamda gerçekleştirilen aktiviteler ise, pandemi ile hiç görmediği bir ilgi ile karşılaştı. İnsanların özgürlük ihtiyacına doğanın cevap veriyor olması, sektörel büyümeleri de beraberinde getirdi. Örneğin, Araştırma şirketi Grand View Research (2023)'ün sunduğu verilere göre, 2021'de 21,2 milyar dolar olan küresel karavan pazarının 2030'a kadar her yıl ortalama yüzde 13,6 büyümesi beklenirken, Karavan İmalatçıları ve Tedarikçileri Derneği'nin verileri'ne göre (2023), Türkiye'de 2021 yılı karavan üretiminin %400 arttığı aktarılmıştır.

Pandemi sonrası doğaya yönelimin, doğa bilincinin oluşması, açık alan rekreasyonel aktivitelere katılımın artması, doğa temelli sosyal tesislerin artması, glamping kavramının hayatımızda yer kazanması gibi pek çok etkisi olduğu yapılan araştırmalarda (Yavaş Tez vd., 2021; Craig ve Karabaş, 2021; Fagerholm vd., 2022; Hansen vd., 2022; Yavaş Tez ve Esentaş Deveci, 2022) açıkça görülebilmektedir.

Bibliyometrik analiz, sistematik literatür taramasından oldukça farklı bir yaklaşımdır. Bir konunun güncel durumuna ilişkin biçimsel ve niceliksel veri elde etmek için kullanılan ve görselleştirme araçları yoluyla akademik eğilimleri takip etmeyi kolaylaştıran bir analitik metottür. Bibliyometrik yaklaşımın temel amacı, bir konuya dair araştırma performansı ile ilgili nicel veriler ve nümerik ölçüm göstergelerine ulaşabilmektir. Bibliyometrik analiz yoluyla, yazar, ülke, üniversite ve dergi üretkenlikleri, güçlü ve zayıf araştırma alanları, iş birliği ağları, literatür boşlukları, potansiyel fırsatlar ve bir alanda üretilen çıktılarının yaygın etkilerine dair nicel bulgulara ulaşılabilir (Dirik vd., 2023).

Bu bilgiler ışığında, macera rekreasyonunun gelişimi, değişimi ve akış yönünü incelemek amacıyla bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak sistematik bir literatür taraması yapılmıştır. Bu tarama neticesinde, elde edilen bulgular ile macera rekreasyonu kavramının Pandemi öncesi ve sonrası olmak üzere iki boyutta incelenmesi sağlanmış ve çalışmanın özgün yönü ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışmada, macera rekreasyonu kavramına dair yapılan çalışmalar özelinde kavramın pandemi öncesi ve sonrasındaki evrimini incelemek ve yapılan çalışmaların haritasını çıkarmak hedeflenmiştir. Çalışmada, Covid-19 pandemi öncesi ve sonrasında değişen, gelişen macera rekreasyonu kavramının bibliyometrik analiz kullanılarak sistemli bir özetinin araştırmacıların dikkatine sunulması, kavramla ilgili çalışma eğilimlerinin ve boşlukların tespiti amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, macera rekreasyonu kapsamında yayınlanan makalelerin bibliyometrik parametreler açısından incelenip mevcut durumun ortaya konulması amacıyla bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, literatürdeki yazılı eserlerin istatistiksel analizine dayanmaktadır (Özsoy ve Demir, 2018; Yıldız vd., 2022). Yapılan analizler sonucundaki istatistiksel verilere istinaden bir disipline özgü genel karakteri yansıtmak amacıyla atıfta bulunulan bilimsel araştırmaların konularının, yazarlarının, kaynaklarının ve referanslarının analizini oluşturmaktadır (Zan, 2012).

Bu kapsamda araştırmada “Macera rekreasyonu” anahtar kelimesiyle Web of Science ve Scopus veri tabanlarından elde edilen veriler kullanılmıştır. Bibliyometrik analizler ve birçok farklı veri görselleştirme analizleri için Web of Science ve Scopus veri tabanlarının seçilmesi araştırmaların güvenilirliği açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir. Dirik ve diğerlerine göre (2023), Web of Science ve Scopus veri tabanları veri analizi için son teknoloji araçları kullanmaktadır. Bunun yanı sıra, arama deneyiminin kalitesini arttırmak için kontrol mekanizmaları bakımından çeşitlilik göstermektedir. Yayın etiği açısından son derece güvenilir ve nitelikli çalışmalardan oluşan geniş birer veri havuzuna sahiptirler.

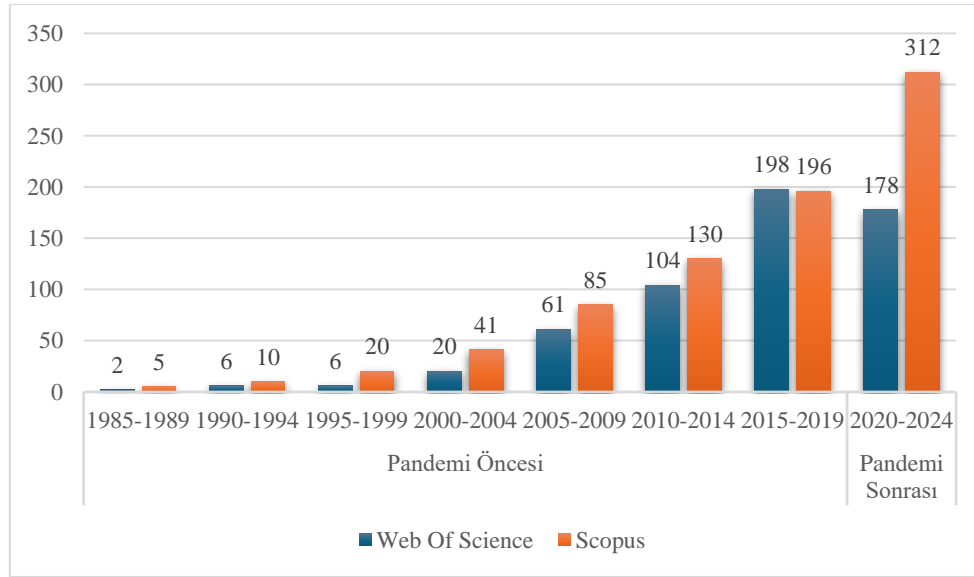
Literatür incelendiğinde birçok bibliyometrik analiz programının olduğu (Citespice, Vivo, Gephi, Histcite, Bibeexcel, Ucinet, Pajek, Vantage Point, Scimat, VOSviewer) görülmektedir. Bu çalışmada güçlü taraflarıyla ön plana çıkan VOSviewer (Version 1.6.20) paket program tercih edilmiştir.

BULGULAR

20.02.2024 tarihinde, “macera rekreasyonu” anahtar sözcüğüyle Web of Science ve Scopus veri tabanları üzerinde “tüm alanlar” seçilerek gerçekleştirilen taramanın sonuçları incelendiğinde;

Web of Science veri tabanı üzerinde yapılan aramada 575 sonuca ulaşılmıştır. Yıllara göre en eski 1987 ve en yeni 2024 olmak üzere farklı disiplinlerden 495 dergi makalesi başta olmak üzere, 30 derleme makale, 28 bildiri, 23 erken görünüm çalışma, 16 kitap bölümü, 13 editoryal içerik ve 9 kitap incelemesi esere ulaşıldı. Çalışmalar disiplinler bazında ele alındığında, serbest zaman spor turizmi (318), eğitim araştırmaları (74), çevre çalışmaları ve çevre bilimleri (45), sosyoloji (41), sosyal bilimler (21), psikoloji (21), spor bilimleri (19), rehabilitasyon (17), yönetim (13), coğrafya (12), yeşil sürdürülebilir bilim teknolojisi (9) vd. alanlarına ilişkin olarak bulunmuştur.

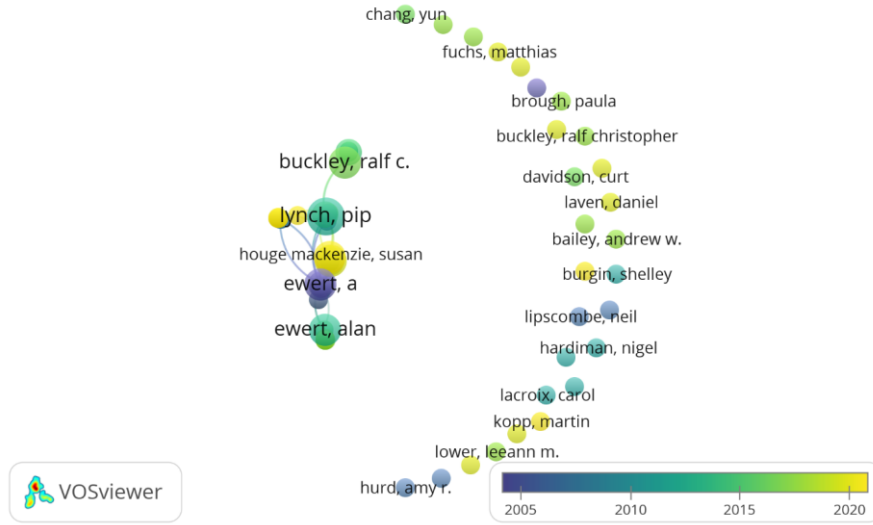
Scopus veri tabanı üzerinde yapılan aramada ise 799 sonuca ulaşılmıştır. Yıllara göre en eski 1985 ve en yeni 2024 olmak üzere farklı disiplinlerden 638 dergi makalesi başta olmak üzere, 63 kitap bölümü 42 inceleme, 20 kitap, 17 konferans bildirisi ve 8 editoryal içerik esere ulaşıldı. Çalışmalar disiplinler bazında ele alındığında, en çok serbest zaman araştırmaları (147), turizm yönetimi (44), eğitim (28), açık alan rekreasyonu ve turizm (25), sürdürülebilir çevre (24) ve macera eğitimi (21) alanlarına ilişkin olarak bulunmuştur.

Şekil 1. Macera Rekreasyonu ile İlgili Eserlerin Yıllara Göre Dağılımı

Macera Rekreasyonu kavramına ilişkin yapılan çalışmaları pandemi öncesi ve sonrası beşer yıllık dönemler halinde incelediğimizde, Web of Science veri tabanında 1985-2024 yılları arasında yer alan 575 çalışmanın 178'i yani yaklaşık %31'i pandemiden sonraki 5 yılda gerçekleştirilmiştir. Scopus veri tabanında 1985-2024 yılları arasında yer alan 799 çalışmanın ise, 312'si yani yaklaşık %39'u pandemiden sonraki 5 yılda ortaya konmuştur.

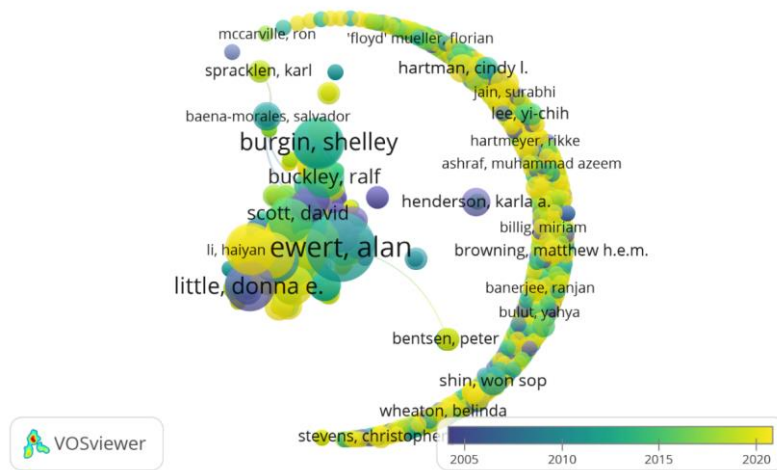
Yazarların Atıf Analizi

Şekil 2. WOS Veri Tabanında Yazarların Atıf Bağları

Atıf ağlarını tespit etmek üzere en az 1 yayın ve en az 1 atıf kriteri ile yazar atıf analizine dair ağ haritası çıkarılmıştır. Birbiriyle bağlantılı olduğu görülen 78 birim üzerinden yapılan analizde en fazla atıf alan yazarlar 187 atıf ile Karin Weber, 166 atıf ile Alan Ewert ve 166 atıf ile Steven Hollenhorst olmuştur.

Analiz pandemi dönemi sonrası yani 2020-2024 yılları arasında incelendiğinde ise, en fazla atıf alan yazarlar 89 atıf ile Ken Houdge, 48 atıf ile Susan Houge Mackenzie ve 41 atıf ile Patrick Boudreau olmuştur.

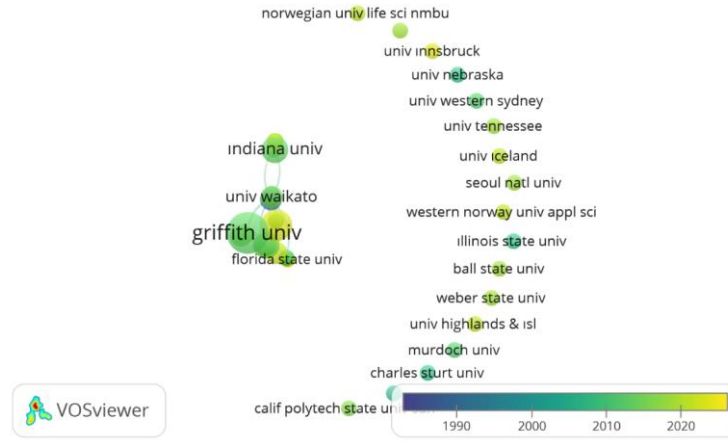
Şekil 3. Scopus Veri Tabanında Yazarların Atıf Bağları

Atıf ağlarını tespit etmek üzere en az 1 yayın ve en az 1 atıf kriteri ile yazar atıf analizine dair ağ haritası çıkarılmıştır. Birbiriyle bağlantılı olduğu görülen 1408 birim

üzerinden yapılan analizde en fazla atıf alan yazarlar sırasıyla 3774 atıf ile Thomas Fraser Pettigrew, 923 atıf ile Mark E. Havitz ve 685'er atıf ile Felix Mavondo ve Yvette Reisinger olmuştur.

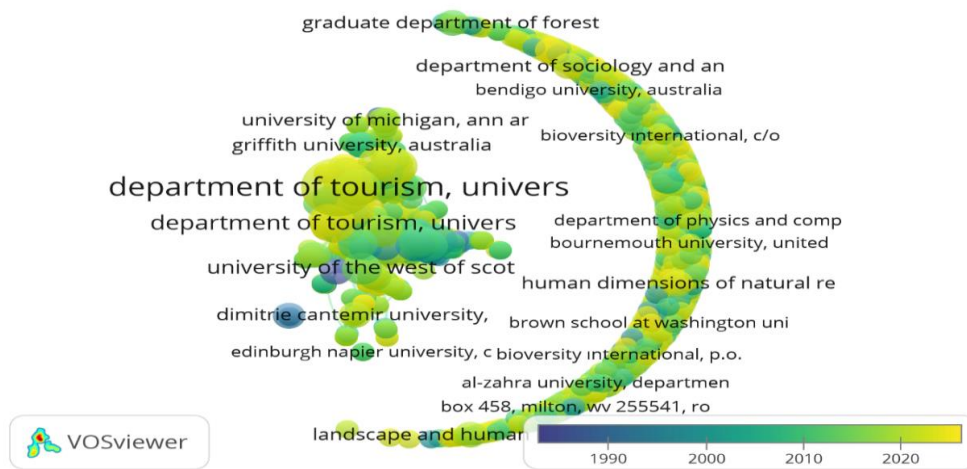
Analiz pandemi dönemi sonrası yani 2020-2024 yılları arasında incelendiğinde ise, en fazla atıf alan yazarlar 448 atıf ile Kelly S. Bricker, 356 atıf ile Gill Pomfret ve 301 atıf ile Alan Ewert olmuştur.

Kurumların Atıf Analizi (Citation of Organizations)

Şekil 4. WOS Veri Tabanında Kurumların Atıf Bağları

Kurumlar arası atıflara dair ağ haritası oluşturmak üzere bir kurum tarafından en az 1 eser yayınlanması ve 1 atıf alınması kriteri kapsamında aralarında ilişki bulunan 50 birim üzerinde yapılan analize göre en fazla eser veren kurumlar, Griffith University (7 eser), University Of Otago (4 eser), Indiana University (3 eser) ve Norwegian School Of Sport Sciences (3 eser) şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca en fazla atıf alan kurumlar incelendiğinde, Griffith University (210 atıf), LA Trobe University (1887 atıf) ve West Virginia University (166 atıf) şeklinde olmaktadır.

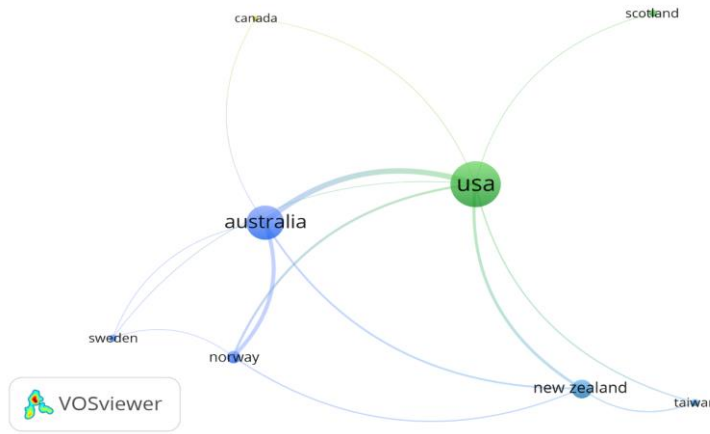

Şekil 5. Scopus Veri Tabanında Kurumların Atıf Bağları

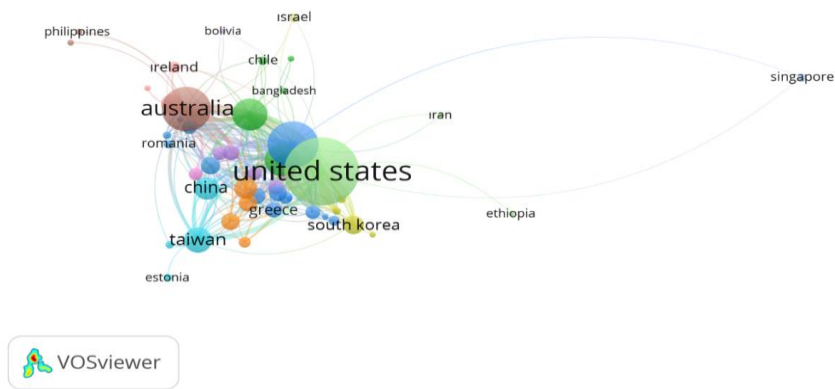
Kurumlar arası atıflara dair ağ haritası oluşturmak üzere bir kurum tarafından en az 1 eser yayınlanması ve 1 atıf alınması kriteri kapsamında aralarında ilişki bulunan 1266 birim üzerinde yapılan analize göre en fazla eser veren kurumlar, University of Otago (28 eser), Southern Cross University (26 eser) ve Texas AveM University (21 eser) şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca en fazla atıf alan kurumlar incelendiğinde, University of California (3774 atıf), Monash University (685 atıf) ve University of Waterloo (582 atıf) şeklinde oluşmaktadır.

Ülkelerin Atıf Analizi (Citation of Countries)

Şekil 6. WOS Veri Tabanında Ülkelerin Atıf Bağları

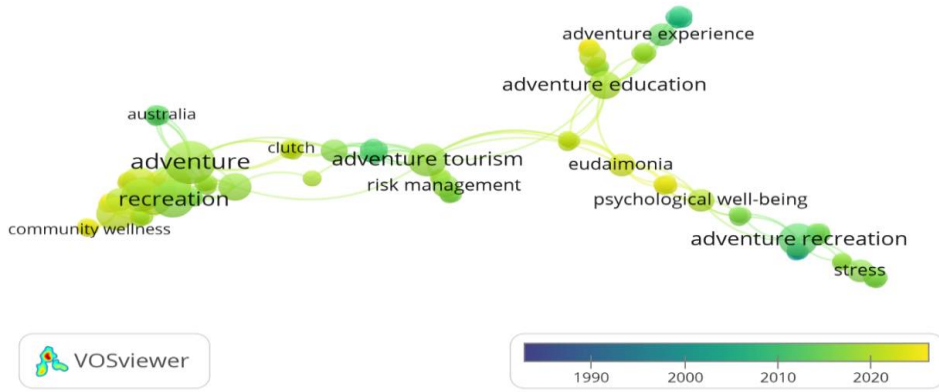
Yayınlara menşei ülkelerine göre aldıkları atıflara dair ağ haritası oluşturmak üzere bir ülke tarafından en az 1 eser yayınlanması ve 1 atıf alınması kriteri kapsamında aralarında ilişki bulunan 11 birim üzerinde yapılan analize göre en fazla eser veren ülkeler, USA (22 yayın), Australia (15 yayın) ve New Zealand (7 yayın) şeklindedir. Ayrıca en fazla atıf alan ülkeler incelendiğinde, Australia (470 atıf), USA (324 atıf) ve New Zealand (114 atıf) şeklinde sıralanmaktadır.

Şekil 7. Scopus Veri Tabanında Ülkelerin Atıf Bağları

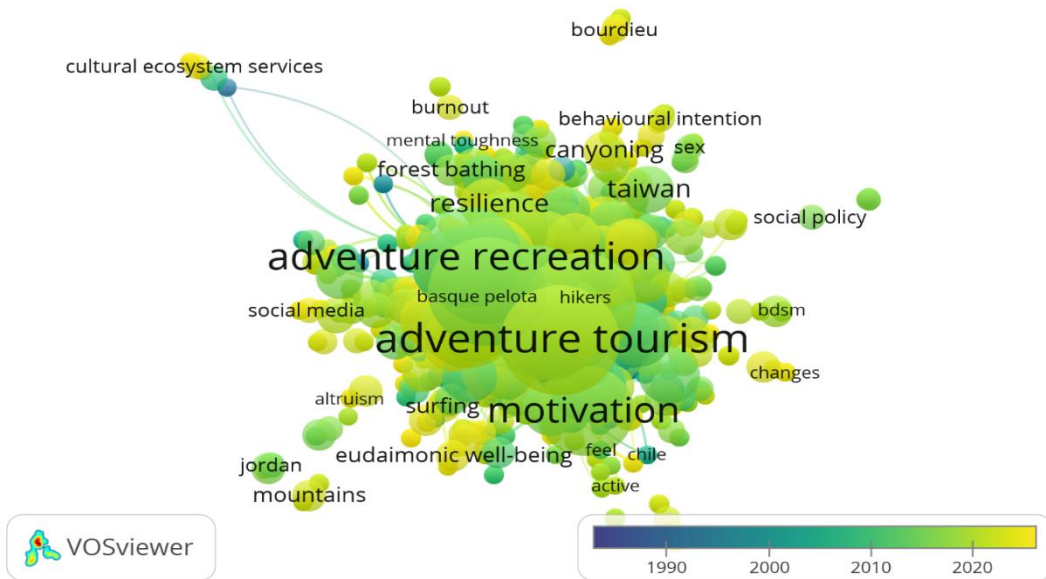
Yayınların menşei ülkelerine göre aldıkları atıflara dair ağ haritası oluşturmak üzere bir ülke tarafından en az 1 eser yayınlanması ve 1 atıf alınması kriteri kapsamında aralarında ilişki bulunan 67 birim üzerinde yapılan analize göre en fazla eser veren ülkeler, USA (245 yayın), United Kingdom (113 yayın) ve Australia (104 yayın) şeklindedir. Ayrıca en fazla atıf alan ülkeler incelendiğinde, United States (12060 atıf), Australia (3518 atıf) ve United Kingdom (2751 atıf) şeklinde sıralanmaktadır.

Anahtar Sözcük Analizi (Co-occurrence of All Keywords)

Şekil 8. WOS Veri Tabanında En Sık Kullanılan Anahtar Kelime Bağları

Macera Rekreasyonu ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar sözcükler, adventure recreation, motivation, adventure tourism, risk, sport, adventure education, outdoor, leisure, tourism, risk management, psychological well-being ve eudaimonia şeklindedir.

Şekil 9. Scopus Veri Tabanında En Sık Kullanılan Anahtar Kelime Bağları

Macera Rekreasyonu ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar sözcükler, adventure tourism, leisure, outdoor recreation, gender, adventure recreation, motivation, risk, well-being, outdoor education, flow, nature, experience şeklindedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada macera rekreasyonu alanında en çok tercih edilen akademik yayın türünün makaleler olduğu gözlemlenmiştir. Makalelerin bu denli sık kullanılması akademisyenlerin bilimsel performanslarının nesnel bir yansıması şeklinde ifade edilebilir. Akademik araştırma sürecinde, belirlenen alandaki makaleleri incelemek tercih edilen bir yöntem olarak kabul edilebilir (Donaldson ve Donaldson, 1958; Fiskum ve Jacobsen, 2013; Kıyıcı vd., 2014; Jirásek ve Turcova, 2017; Yıldız vd., 2022). Bu yöntem mevcut çalışmada da kullanılmıştır.

Çalışmanın bulguları incelendiğinde, Web of Science veri tabanında yayınlamış 495 makalenin yaklaşık %33'ü yani 162 tanesi son 5 yılda gerçekleşirken, Scopus veri tabanında yayınlanan 638 makalenin yaklaşık %42'si yani 264 tanesi ise son 5 yılda gerçekleşmiştir (Şekil 1). Web of Science veri tabanında yayınlamış 16 kitap çalışmasının yaklaşık %13'ü yani 2 tanesi son 5 yılda gerçekleşirken, Scopus veri tabanında yayınlanan 20 kitap çalışmasının yaklaşık %15'i yani 3 tanesi ise son 5 yılda gerçekleşmiştir. Bu verilerden hareketle, pandemi sonrası dönemde makale çalışmalarına olan yönelimin arttığı, macera rekreasyonu kavramına ilişkin makale çalışmalarının çeşitlendiği ifade edilebilir. Ancak bu yönelim kitap çalışmalarında benzerlik göstermemektedir. Pandemi sonrası dönemde macera rekreasyonuna ilişkin kitap çalışmalarının azlığı dikkat çekici boyuttadır. Pandemi sonrası dönemde sınırlı sayıda kitabın olması, bu alanda daha fazla kitap yazılmasının ve yayımlanmasının büyük önem taşıdığına işaret etmektedir.

Macera rekreasyonu kavramına ilişkin en fazla atıf alan yazarlar incelendiğinde, Web of Science veri tabanında, Karin Weber (187), Alan Ewert (166) ve Steven Hollenhorst (166) olurken, pandemi sonrası en fazla atıf alan yazarlar, Ken Houdge (89), Susan Houge Mackenzie (48) ve Patrick Boudreau (41) olmuştur (Şekil 2). En fazla atıf alan yazarları Scopus veri tabanı incelendiğinde ise, Thomas Fraser Pettigrew (3774), Mark E. Havitz (923), Felix Mavondo (685) ve Yvette Reisinger (685) olmuştur. Pandemi sonrası en fazla atıf alan yazarlara baktığımızda, Kelly S. Bricker (448), Gill Pomfret (356) ve Alan Ewert (301) karşımıza çıkmaktadır (Şekil 3). Bu veriler doğrultusunda, macera rekreasyonu kavramına yönelik literatürde ağırlığı olan isimler belirtilmiştir. Kavrama ilişkin belirtilen isimlerin birbiriyle akademik boyutta ilişki içerisinde olduğu ifade edilmelidir. Macera rekreasyonu kavramına yönelik gerçekleştirilecek çalışmalarda belirtilen isimlerin incelenmesi, kavrama ilişkin temellerin daha sağlam atılmasında önemli bir rol oynayacağı ifade edilebilir.

Macera rekreasyonu kavramına ilişkin en fazla eser ortaya koyan kurumlar incelendiğinde, Web of Science veri tabanında, Griffith University (7), University Of Otago (4), Indiana University (3) ve Norwegian School Of Sport Sciences (3) şeklinde sıralanırken (Şekil 4), Scopus veri tabanı incelendiğinde ise, University of Otago (28), Southern Cross University (26) ve Texas AveM University (21) şeklinde sıralanmıştır (Şekil 5). Bu perspektifte incelendiğinde, macera rekreasyonu kavramına ilişkin çalışma alanlarının ve literatürdeki

boşlukların ifade edilen kurumlarca daha ciddi boyutlarda incelendiği ve kavramın popülaritesinin belirtilen kurumlarda daha yüksek olduğu söylenebilir.

Macera rekreasyonu kavramına ilişkin en fazla yayın yapan ülkeler incelendiğinde, Web of Science veri tabanında, USA (22), Australia (15) ve New Zealand (7) şeklinde sıralanırken (Şekil 6), Scopus veri tabanı incelendiğinde ise, USA (245), United Kingdom (113) ve Australia (104) şeklindedir (Şekil 7). Veriler ülkeler bazında incelendiğinde, toplumun sosyo-kültürel yapısı, serbest zaman değerlendirme alışkanlıkları gibi parametreler belirtilen ülkelerin macera rekreasyonu kavramına yönelimini artırıcı etkisinin olduğu ve pandemi ile kavramın popülaritesinin ciddi seviyelere geldiği söylenebilir.

Kavrama ilişkin en sık kullanılan anahtar sözcükler incelendiğinde, Web of Science veri tabanında, “adventure recreation, motivation, adventure tourism, risk, sport, adventure education, outdoor, leisure, tourism, risk management, psychological well-being ve eudaimonia” şeklinde iken (Şekil 8), Scopus veri tabanı incelendiğinde, “adventure tourism, leisure, outdoor recreation, gender, adventure recreation, motivation, risk, well-being, outdoor education, flow, nature, experience” şeklindedir (Şekil 9). Ayrıca pandemi sonrası dönemde verilen anahtar kelimelere ek olarak güncel anahtar kelimeler, “social media, eudaimonic well-being, community wellness, altruism ve changes” olarak ön plana çıkmaktadır. Belirtilen anahtar kelimeler macera rekreasyonu kavramına ilişkin popülaritenin hangi yönde olduğu ve kavrama yönelik çalışma alanları gibi noktaların aydınlatılmasında önemli bir araç olduğu söylenebilir. Araştırmacılar için yol gösterici etkisinden bahsetmek yanlış olmayacaktır.

Sonuç olarak, macera rekreasyonu kavramına ilişkin bilimsel literatürdeki görünümün ortaya konularak sunulması sağlanmıştır. Dolayısıyla kavrama ilişkin literatürde önemli bir kılavuz olacağı ifade edilebilir. Mevcut çalışma, alana özgü çeşitliliğin artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Araştırmacılar ve alana özgü diğer çalışmalar için bağlantılı yazarları, atıfta bulunulan yazarları, kurumları, ülkeleri ve anahtar kelimeleri ortaya koymaktadır. Macera rekreasyonu kavramının ana hatlarıyla ortaya konulması gelecekteki araştırmaların önünün açılması ve literatürdeki boşlukların tespit edilmesi adına önemli katkılar sağlayacağı varsayılmaktadır.

Bu çalışmanın temel kısıtlılığı Web of Science ve Scopus veritabanları dışında kalan veritabanlarında yayınlanan çalışmaların araştırmaya dâhil edilmemiş olmasıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, literatürde yer alan diğer önemli veritabanlarının da araştırmaya dâhil edilmesiyle mevcut kapsam genişletilebilir.

KAYNAKÇA

- Ardahan, F. ve Lapa, T. Y. (2011). Açık alan rekreasyonu: Bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327-1341.
- Bingöl, S. (2021). Macera rekreasyonunda algılanan zorluklar: Doğa yürüyüşü ve kaya tırmanışı. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 8(2), 247-267. <https://doi.org/10.31771/jrtr.2021.100>
- Craig, C. ve Karabas, I. (2021). Glamping after the coronavirus pandemic. *Tourism and Hospitality Research*, 21(2), 251-256. <https://doi.org/10.1177/1467358421993864>
- Dirik, D., Eryılmaz, İ. ve Erhan, T. (2023). Post-truth kavramı üzerine yapılan çalışmaların vosviewer ile bibliyometrik analizi. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(2), 164-188. <https://doi.org/10.54733/smar.1271369>
- Donaldson, G. W. ve Donaldson, L. E. (1958). Outdoor Education a Definition. *Journal of Health, Physical Education, Recreation*, 29(5), 17-63. <https://doi.org/10.1080/00221473.1958.10630353>
- Ewert, A. ve Hollenhorst, S. (1997). Adventure recreation and its implication for wildness. *International Journal of Wilderness*, 3(2), 21-26.
- Ewert, A., Gilbertson, K., Luo, Y. C. ve Voight, A. (2013). Beyond "because it's there": Motivations for pursuing adventure recreational activities. *Journal of leisure research*, 45(1), 91.
- Fagerholm, N., Samuelsson, K., Eilola, S., Giusti, M., Hasanzadeh, K., Kajosaari, A. ve Barthel, S. (2022). Analysis of pandemic outdoor recreation and green infrastructure in Nordic cities to enhance urban resilience. *NPJ Urban Sustainability*, 2(1). <https://doi.org/10.1038/s42949-022-00068-8>
- Fiskum, T. A. ve Jacobsen, K. (2013). Outdoor education gives fewer demands for action regulation and an increased variability of affordances. *Journal of Adventure Education ve Outdoor Learning*, 13(1), 76-99. <https://doi.org/10.1080/14729679.2012.702532>
- Gilbertson, K. ve Ewert, A. (2015). Stability of motivations and risk attractiveness: The adventure recreation experience. *Risk Management*, 17(4), 276-297. <https://doi.org/10.1057/rm.2015.16>
- Grand View Research (2023, 25 Aralık). Camping and Caravanning Market Size, Share Report. <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/camping-and-caravanning-market-report>
- Hansen, A., Beery, T., Fredman, P. ve Wolf-Watz, D. (2022). Outdoor recreation in Sweden during and after the Covid-19 pandemic – management and policy implications. *Journal of Environmental Planning and Management*, 66(7), 1472-1493. <https://doi.org/10.1080/09640568.2022.2029736>
- İbrahim, H. ve Cordes, K.A. (2008). Outdoor Recreation, Enrichment for a Lifetime. *Sagamore Publishing*.
- Jirásek, I. ve Turcova, I. (2017). The Czech approach to outdoor adventure and experiential education: the influence of Jaroslav Foglar's work. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 17(4), 321-337. <https://doi.org/10.1080/14729679.2017.1344557>
- Kıyıcı, F. B., Atabek, E. ve Darçın, S. (2014). Investigation of pre-service teacher's opinion and environmental literacy level change with nature education. *Trakya University Journal of Education*, 4(1), 17-27.
- Ozsoy, Z. ve Demir, E. (2018). The evolution of bariatric surgery publications and global productivity: A bibliometric analysis. *Obesity Surgery*, 28, 1117-1129. <https://doi.org/10.1007/s11695-017-2982-1>
- Para (2023, 25 Aralık). Karavanın Önlenebilir Yükselişi. <https://www.paradergi.com.tr/lifestyle/2022/11/21/karavanin-onlenemeyen-yukselisi>
- Yavaş Tez, Ö., Güzel Gürbüz, P. ve Esentaş Deveci, M. (2021). Doğal alan rekreasyonu öz-yeterliğinin rekreasyonel risk alma davranışı üzerindeki etkisinde cinsiyetin düzenleyici rolü. *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 181-197. <https://doi.org/10.33468/sbsebd.164>
- Yavaş Tez, Ö. ve Esentaş Deveci, M. (2022). Kayak ve snowboarda ilişkin heyecan arayışının akış durumuna etkisi: cinsiyetin düzenleyici rolü. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 30-45. <https://doi.org/10.30769/usbd.1114296>
- Yıldız, K., Eroglu, Y. ve Beşikçi, T. (2022). A bibliometric analysis of outdoor education. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1Sup1), 275-288. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1sup1/550>
- Zan, B. U. (2012). *Türkiye'de bilimsel disiplinlerde karşılaştırmalı bir bibliyometrik analiz çalışması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.